

Vanha vammaispalvelulaki – siirtymäaika 31.12.2027 saakka

Asiakasmaksut

Vammaispalvelujen käsikirja
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL
Tallennettu 25.3.2025

Luet vanhan vammaispalvelulain (380/1987) mukaista sisältöä.

Tämä laki on kumottu L:lla 14.4.2023/675, joka on voimassa 1.1.2025 alkaen.

Vanhan vammaispalvelulain (380/1987) mukainen sisältö on käytössä soveltuvin osin uuden vammaispalvelulain siirtymäajan loppuun 31.12.2027.

Vanha vammaispalvelulaki -osiossa kuvataan vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaisia palveluja sekä lain soveltamista käytännössä. Lisäksi on kuvattu vanhan vammaispalvelulain mukainen asiakasprosessi.

Teksti on vanhan vammaispalvelulain (380/1987) mukaista sisältöä. THL:n tuottama sisältö on julkaistu alkuperäisessä muodossaan THL:n sähköisessä Vammaispalvelujen käsikirjassa.

[Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista \(Finlex\)](#)

Asiakasmaksut

Vammaiset henkilöt maksavat yleisistä sosiaali-, terveydenhuollon sekä sairaanhoidon palveluista kuten muutkin palvelujen käyttäjät. Vammaispalvelulain mukaiset palvelut ovat sen sijaan erityispalveluja, joita kaikki kansalaiset eivät tarvitse. Vammaispalvelulain tarkoittamilla palveluilla mahdollistetaan vammaisten henkilöiden selviytymistä tavanomaista elämäntoiminnoista ja tuetaan osallistumista yhteiskunnan toimintoihin, minkä vuoksi nämä palvelut ovat pääsääntöisesti maksuttomia.

Asiakasmaksujen peruseriaatteet

Sosiaalihuollon asiakasmaksut perustuvat lakiin ja asetukseen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (asiakasmaksulaki ja -asetus).

Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystoimen palveluista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä, jollei lailla toisin säädetä. Maksu voidaan periä henkilön maksukyvyyn mukaan.

[Asiakasmaksulaki 1 § \(Finlex\)](#)

Palvelusta perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen. Jos hyvinvointialue järjestää palveluja ostopalveluna, palvelun käyttäjältä on perittävä samat maksut ja korvaukset kuin hyvinvointialueen itse järjestämistä vastaavista palveluista.

[Asiakasmaksulaki 2 § \(Finlex\)](#)

[Asiakasmaksulaki 12 § \(Finlex\)](#)

Maksun periminen ja päätös maksukyvyyn mukaan määräytyvästä maksusta

Hyvinvointialueen on annettava asiakkaalle maksua koskeva lasku. Laskussa on muiden laskutustietojen ohella oltava tieto muun muassa siitä, mistä palvelusta maksu peritään, maksun suuruus ja peruste, kenen tuottamasta palvelusta maksu peritään sekä yhteystiedot lisätietojen antajataholle. Laskulla on oltava myös tieto siitä, kerryttääkö perittävä maksu maksukattoa. Lisäksi jos maksu kerryttää maksukattoa, laskussa on oltava tieto siitä, että asiakkaan on seurattava itse maksukattonsa ylittymistä. Tasasuuruisia maksuja koskeviin laskuihin tulee lisäksi liittää oikaisuvaatimusohje. Oikaisuvaatimusohje voi olla laskun liitteenä tai se voidaan laatia myös suoraan laskulle.

Maksukyvyyn mukaan määräytyvästä maksusta on annettava asiakkaalle päätös. Päätöksessä on oltava tieto muun muassa siitä, mitä palvelua päätös koskee, maksun suuruus ja peruste sekä yhteystiedot lisätietojen antajataholle. Perusteella tarkoitetaan laskelmaa, jonka perusteella maksu on määrätty. Päätökseen on lisäksi liitettävä oikaisuvaatimusohje.

[Asiakasmaksulaki 2 a § \(Finlex\)](#)

[Asiakasmaksulaki 2 b § \(Finlex\)](#)

Muutoksenhaku

Asiakasmaksuihin saa vaatia oikaisua. Tasasuuruisen maksun kohdalla oikaisua saa vaatia laskuun ja maksukyvyyn mukaan määräytyvän asiakasmaksun kohdalla oikaisua saa vaatia maksua koskevaan päätökseen. Maksukyvyyn mukaan määräytyvän asiakasmaksun osalta oikaisua ei siis saa vaatia enää laskuun.

Oikaisuvaatimus tehdään hyvinvointialueelle. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

[Asiakasmaksulaki 15 § \(Finlex\)](#)

Maksun perimättä jättäminen tai alentaminen

Sosiaalihuollon palveluista määrättyä maksua ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyyn mukaan määrättyä maksua tulee alentaa tai jättää maksu kokonaan perimättä, jos maksun periminen vaarantaa asiakkaan tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista.

Velvoittavuus koskee kaikkia sosiaalipalvelujen maksuja, sekä tulosidonnaisia että tasasuuruisia maksuja ja myös kuljetuspalveluiden omavastuuosuuksia. Terveyspalvelujen osalta maksujen perimättä jättäminen tai alentaminen koskee tulosidonnaisia terveydenhuollon maksuja (pitkäaikainen laitoshoido, jatkuva ja säännöllinen kotisairaanhoido). Hyvinvointialue voi tehdä päätöksen huojentaa myös muita maksuja kuin laissa on velvoittavasti edellytetty, esimerkiksi kaikkia tasasuuruisia terveyspalvelujen maksuja tai osaa näistä.

Maksun alentamisen ja perimättä jättämisen on oltava ensisijaista toimeentulotukeen nähden. Huojentamisen ensisijaisuus ei estä toimeentulotuen myöntämistä asiakasmaksuun, myöskään esimerkiksi tilanteessa, jossa asiakasmaksun alentamista ja perimättä jättämistä koskevan asian käsittely on kesken. Hyvinvointialueen on päätöksenteossaan huolehdittava siitä, että maksujen alentamista ja perimättä jättämistä koskeva päätöksenteko tapahtuu perustuslaissa ja hallintolaissa säädetysti ilman aiheetonta viivytystä, ja että asiakas saa asiassa perustellun päätöksen, johon on liitetty oikaisuvaatimusohje.

Hyvinvointialueen tulee antaa asiakkaalle tieto maksujen alentamista ja perimättä jättämistä koskevasta sääntelystä. Tieto on annettava asiakkaalle selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla ennen ensimmäistä palvelutapahutumaa, sen yhteydessä tai viimeistään maksua perittäessä. Lähtökohtaisesti asiakkaan tulee saada tieto ennen maksun perimistä. Asiakkaan tulee myös saada tieto tahosta, jolta asiakas voi pyytää lisätietoja asiasta.

[Asiakasmaksulaki 11 § \(Finlex\)](#)

Maksu voidaan jättää perimättä tai sitä voidaan alentaa myös takautuvasti. Usein on käytännössä edellytetty, että vammaisen henkilö esittää perustellun syyn sille, miksi hän ei ole hakenut maksun alennusta aiemmin.

Tällaisia perusteltuja syitä voivat olla vammaisen henkilön kohdalla esimerkiksi

- henkilön terveydentila tai sen muutokset
- psyykkiset tai muut sosiaaliset syyt
- tietämättömyys mahdollisuudesta hakea maksualennusta.

Kehitysvammalain mukaiset maksuttomat sosiaalipalvelut

Kehitysvammalain palveluista maksuttomia ovat:

- erityishuolto
- erityishuollossa olevan henkilön kuljetuksen toimintayksiköiden välillä
- muut erityishuollon saamiseksi välttämättömät kuljetukset.

Kehitysvammaisen ylläpidosta voidaan kuitenkin periä maksu lukuun ottamatta alle 16-vuotiaalle annettavaa osittaista ylläpitoa ja lain 28 §:ssä tarkoitettua opetusta saavan lapsen osittaista ylläpitoa sen lukuvuoden loppuun, jonka aikana hän täyttää 16 vuotta.

[Asiakasmaksulaki 4 § \(Finlex\)](#)

Vammaispalvelulain mukaiset maksuttomat sosiaalipalvelut

Vammaispalvelulain mukaisista palveluista maksuttomia ovat

- päivätoiminta
- henkilökohtainen apu
- palveluasumiseen liittyvät erityispalvelut
- kuntoutusohjaus
- sopeutumisvalmennus
- tutkimukset, joihin hyvinvointialue on antanut osoituksen.

Taloudellisista tukitoimista ei voi periä myöskään maksua, maksuun verrattavaa omavastuuosuutta tai muuta yleistä perusmaksua.

Poikkeuksena maksun voi periä palveluasumisen erityiskustannuksista ja henkilökohtaisesta avusta, jos henkilö saa niihin muun lain nojalla korvauksia.

[Asiakasmaksulaki 4 § \(Finlex\)](#)

Lääkinnällisen kuntoutuksen maksuttomuus

Maksuttomia terveystalveta ovat mm. terveydenhuoltolain 29 §:ssä tarkoitettuun lääkinälliseen kuntoutukseen kuuluva

- neuvonta
- kuntoutustarvetta ja -mahdollisuuksia selvittävä tutkimus
- sopeutumisvalmennus
- kuntoutusohjaus.

Maksuttomia ovat myös lääkinällisen kuntoutuksen apuvälineet sekä niiden sovitus, tarpeellinen uusiminen ja huolto, ellei niitä korvata muun lain nojalla.

[Asiakasmaksulaki 5 § \(Finlex\)](#)

Asumisen maksut

Sosiaalihuoltolain mukaiset asumiskustannukset ja asiakasmaksut

Hyvinvointialue voi periä asiakkaalta pitkäaikaisten tehostetun palveluasumisen, perhehoidon ja laitoshoidon palveluista kuukausimaksun, joka määräytyy asiakkaan sekä mahdollisen puolison nettokuukausitulojen mukaan. Laissa on säädetty asiakkaalle jätettävästä niin sanotusta vähimmäiskäyttövarasta.

Edellä mainittua tulojen mukaan määräytyvää maksua ei saa periä muun muassa kehitysvammalain tai vammaispalvelulain nojalla annetusta perhehoidosta, eikä kehitysvammalain mukaisesta kuntoutuksesta laitoshuollossa. Näissä palveluissa perittävistä maksuista säädetään erikseen.

[Asiakasmaksulaki 7 c § \(Finlex\)](#)

Palveluasumisen erityispalvelut ovat maksuttomia

Vammaispalvelulain mukaiseen palveluasumiseen liittyvät erityispalvelut ovat saajalleen maksuttomia. Asiakasmaksulaisissa tai sen esitöissä ei ole tarkemmin määritelty näitä erityispalveluja, mutta maksuttomia ovat ainakin vammaispalveluasetuksessa mainitut ja vastaavat erityispalvelut:

jotka liittyvät avustamiseen asumisessa tai asumiseen liittyvissä toiminnoissa (liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa ja asunnon siivouksessa) joita tarvitaan asukkaan terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden edistämiseksi. yleiset palvelut, kuten kotipalvelu ja kotona asumisen mahdollistava kotisairaanhoido, kun ne ovat tarpeen palveluasumisen toteuttamiseksi.

[Vammaispalveluasetus 10 § \(Finlex\)](#)

Hyvinvointialue saa järjestää vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen itse päättämällä tavalla otamalla huomioon mm. vammaispalveluasetuksen vaatimukset sekä asiakkaan mielipiteen ja edun.

Vaikeavammaisen henkilön palveluasumisen järjestämistavalla tai henkilön asumismuodolla ei ole vaikutusta palveluasumiseen liittyvien palvelujen maksuttomuuteen.

Mikäli hyvinvointialue järjestää palvelua päätöksen ja palvelusuunnitelman perusteella siten, että palveluasumista järjestetään vuoroin kotona ja vuoroin esimerkiksi palvelutalossa, on palveluasuminen kaikilta osin maksutonta. Jos vammaispalvelulain mukainen palveluasuminen toteutetaan esimerkiksi osin omaishoidon ja kotihoidon avulla, omaishoidon vapaiden aikainen hoito ja kotihoito ovat maksuttomia.

Palveluasumisessa voidaan periä maksu

- kustannuksista, jotka normaalistikin ihmisille asumisestaan aiheutuvat (esimerkiksi vuokra, sähkö- ja vesimaksut sekä muut elinkustannukset kuten ruoan raaka-ainekustannukset)
- palveluasumiseen liittyvästä ateriapalvelusta aterian raaka-ainekustannukset, mutta ei ruoan kuljetamisesta, esille laittamisesta tai valmistamisesta aiheutuneita kustannuksia
- palvelusta, jota ei ole määritelty osaksi palveluasumisen kokonaisuutta.

Asiakasta ei voi velvoittaa maksamaan palveluasumisessa esimerkiksi kuukausittain tiettyä summaa sellaisesta palveluista, joita hänen ei tosiasiallisesti tarvitse käyttää tai joita hän ei tosiasiaassa käytä, kuten vaatteiden pesupalvelusta, silloin, kun asiakas todellisuudessa pesee vaatteensa itse.

Kehitysvammalain mukaisen asumisen maksut

Kehitysvammalain mukaisen asumisen maksuista on kerrottu Erityishuollon maksut -sivulla. Erityishuollon kuljetusten maksuttomuudesta kerrotaan Kuljetuspalvelujen maksut -sivulla.

Muun lainsäädännön mukaisten korvausten periminen

Palveluasumisen järjestämisestä aiheutuvista erityiskustannuksista hyvinvointialue voi periä maksun silloin, kun vammaisen henkilö saa korvausta näihin erityiskustannuksiin muun lain nojalla.

Tällöin tarkoitetaan lähinnä etuuksia, jotka perustuvat työtaturma- ja ammattitautilakiin tai liikennevakuutuslakiin. Eräissä tapauksissa myös sotilastaturmaa koskeva lainsäädäntö voi tulla sovellettavaksi.

Työtaturma- ja ammattitautilain mukaan korvausta palveluasumisesta aiheutuvista lisäkustannuksista saa vaikeasti vahingoittunut henkilö. Palveluasumisen lisäkustannusten korvaus maksetaan palveluasumisen järjestäneelle hyvinvointialueelle. Kyseessä on normikorvaus, jonka euromäärä tarkistetaan vuosittain työeläkeindeksillä. Jos palveluasumisesta aiheutuu tämän normikorvauksen ylittäviä kustannuksia, niitä ei korvata vakuutuksesta.

[Työtaturma- ja ammattitautilaki 93 § \(Finlex\)](#)

[Työtaturma- ja ammattitautilaki 143 § \(Finlex\)](#)

[Vammaispalvelulaki 15 § \(Finlex\)](#)

Liikennevakuutuksessa vakiintuneen soveltamiskäytännön mukaan palveluasumisen lisäkuluina korvataan enintään liikennevakuutuksen hoitotuen korkeimman luokan mukainen määrä kaksinkertaisena. Tämä osuus maksetaan palveluasumisen järjestäneelle hyvinvointialueelle. Lisäksi vahingoittuneelle, jolle on järjestetty palveluasuminen, maksetaan liikennevakuutuksesta liikennevahinkolautakunnan lausunnon (12.9.1996/LV 94/1231) mukaisesti hoitotukea II-luokan mukaisesti, kun tapaukseen sovelletaan v. 2003 käyttöön otettua hoitotukiluokitusta. Kun palveluasuminen on järjestetty henkilökohtaisen avustajan avulla, avustajakustannukset sisältyvät palveluasumisen lisäkustannusten normitettuun korvaukseen, joten niitä ei korvata erikseen.

Periessään vakuutusyhtiöltä korvauksia, jotka kohdistuvat samaan tarkoitukseen kuin järjestetty palvelu, hyvinvointialueen tulee ottaa huomioon

- asumispalvelujen saatavuus sekä niiden luonne
- vamman laatu ja vammaisen henkilön avun tarve.

[Vammaispalvelulaki 15 § \(Finlex\)](#)

Sairaanhoidon palvelujen maksut palveluasumisessa

Jos henkilö tarvitsee palveluasumisessa sairaanhoidon palveluja, on maksuttomuuden/maksullisuuden arvioinnissa oleellista se, edesauttavatko palvelut vammaisen henkilön kotona selviytymistä ja palveluasumisen toteutumista.

Mikäli palveluasumisen piirissä oleva vammaisen henkilö tarvitsee sairaanhoitoa esimerkiksi tapaturman, äkillisen sairauskohtauksen tai muun sairaanhoitoa vaativan tilanteen takia, tulee asiassa sovellettavaksi asiakasmaksulain mukaiset asiakasmaksuja koskevat säännökset.

Mikäli henkilö tarvitsee palveluasumisen ulkopuolella annettavia sairaanhoidon palveluita, peritään asiakkaalta terveyskeskuksesta tai erikoissairaanhoitosta asiakasmaksulain mukaan määräytyvä maksu.

Mikäli palveluasumista korvaava hoito järjestetään terveydenhuollon yksikössä, ei kysymys ole palveluasumisesta vaan lääkärin päätökseen perustuvasta sairaanhoidosta. Tällöin maksu tästä korvaavasta sairaanhoidosta voidaan periä asiakasmaksulain mukaisesti.

Erityishuollon maksut

Kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain perusteella toteutettu erityishuolto sekä erityishuollon matkat ovat maksuttomia.

Erityishuollolla tarkoitetaan kehitysvammalain mukaista hoitoa, huolenpitoa ja ohjausta sekä muita palveluja. Maksuttomuus perustuu lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (asiakasmaksulaki).

Ylläpito erityishuollossa

Kehitysvammaisen henkilön ylläpidosta voidaan periä maksu. Poikkeuksena ovat alle 16-vuotiaalle annettava osittainen ylläpito ja kehitysvammalaissa tarkoitettu opetusta saavan lapsen osittainen ylläpito sen lukuvuoden loppuun, jonka aikana hän täyttää 16 vuotta. Näistä ei periä maksua.

[Asiakasmaksulaki 4 § \(Finlex\)](#)

Ylläpidon ja osittaisen ylläpidon käsitettä ei ole asiakasmaksulainsäädännössä tai kehitysvammalaissa tarkemmin määriteltä. Kehitysvammalain esitöissä todetaan muun muassa, että normaalisuuden periaatteen toteuttaminen edellyttää maksun perimistä ylläpidosta. Esimerkiksi tavanomaisista asumis-, ravinto- ja muista vastaavista menoista kuten sähkön ja veden käytöstä aiheutuneista kustannuksista.

Korkein hallinto-oikeus toteaa ratkaisussaan KHO: 2014:186 että erityishuoltoa on myös asiakkaan kanssa ruoan laittaminen, silloin kun se on erityishuolto-ohjelmaan kirjattu. Ateriapalveluista voidaan KHO:n mukaan periä ylläpitomaksu niissä tilanteissa, joissa asiakkaan erityishuoltoon ei käytännössä sisälly ruuan valmistukseen osallistumista eikä sitä ole kirjattu erityishuolto-ohjelmaan. Ruuan valmistukseen osallistumisella tarkoitetaan myös asiakkaan avustamista ruuanlaitossa.

Tilanteissa, joissa ateriapalvelusta voidaan periä ylläpitomaksu, ylläpitoon katsotaan kuuluvaksi ruuan raaka-aineiden lisäksi ruuan säilyttämisestä ja valmistamisesta aiheutuvat kustannukset, kuten vedestä, energiasta, kunnossapidosta, kuljettamisesta ja työvoiman käytöstä aiheutuvat kustannukset.

[KHO 2014:186 vuosikirjapäätös \(Finlex\)](#)

Ylläpitomaksun on oltava kohtuullinen ja se saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen. Hyvinvointialue voi myös halutessaan periä tätä pienemmän maksun.

[Asiakasmaksulaki 2 § \(Finlex\)](#)

Perittävien maksujen suuruus

Kehitysvammaisten erityishuoltoon liittyvän ylläpidon maksuista säädetään asiakasmaksulain 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa.

[Asiakasmaksulaki 4§ \(Finlex\)](#)

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa annetusta ylläpidosta voidaan periä asiakasmaksulain 7 c §:n mukaisesti määräytyvä maksu. Maksu määräytyy maksukyvyn mukaan.

[Asiakasmaksulaki 7c § \(Finlex\)](#)

Lyhytaikaisessa laitoshoidossa annetusta ylläpidosta taas voidaan periä asiakasmaksuasetuksen 12 §:n mukainen maksu ja erityishuoltona annetusta kuntoutushoidosta asiakasmaksuasetuksen 14 §:n mukainen maksu.

[Asiakasmaksuasetus 12 § \(Finlex\)](#)

[Asiakasmaksuasetus 14 § \(Finlex\)](#)

Avohuollon palveluissa (esimerkiksi päivätoiminta tai 16 vuotta täyttäneen henkilön perhehoito) ylläpidosta voidaan periä enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen maksu. Kuntaliiton mukaan päivä- ja työtoiminnassa annetut ateriat ja niistä perittävät maksut ovat rinnastettavissa tavanomaisiin ruokamenoihin, jotka syntyvät kaikille kehitysvammaisuudesta riippumatta. Ateriamaksun perusteena oleviin kustannuksiin kuuluvat näin ollen ruuan valmistuksessa tarvittavat raaka-aineet ja ruuan valmistamisesta sekä säilyttämisestä aiheutuvat kustannukset. Ateriamaksun perusteena oleviin kustannuksiin

kuuluvat siten myös kustannukset, jotka aiheutuvat työvoiman, veden, energian ja kuljetusten käyttämisestä.

[Kehitysvammahuollon asiakasmaksut \(Kuntaliitto\)](#)

Maksut tulee pääsääntöisesti määrätä vain todellisen käytön mukaan. Sellaisesta ylläpidosta, jota henkilö ei käytä, ei voi periä maksua. Esimerkiksi jos asumispalveluun kuuluu pesulapalvelu mutta henkilö ei käytä sitä, palvelusta ei voi määrätä maksua.

Ostopalveluista peritään maksut samoin perustein kuin hyvinvointialueen itsensä tuottamista vastaavista palveluista.

Kuljetuspalvelujen maksut

Sosiaalihuoltolain mukaiset liikkumista tukevat palvelut

Hyvinvointialue voi periä sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumisen tuen palveluista maksun asiakasmaksulain yleisten säännösten mukaan.

Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen omavastuu

Vammaispalvelulain mukaisista kuljetuspalveluista hyvinvointialue voi periä vaikeavammaiselta henkilöltä enintään paikkakunnalla käytettävissä olevan julkisen liikenteen maksua vastaavan maksun. Maksu määräytyy ensisijaisesti linja-autoliikenteen taksan mukaan. Hyvinvointialue voi periä myös muun siihen verrattavissa olevan kohtuullisen maksun, jos kunnan alueella ei ole järjestetty linja-autoliikennettä tai muuta julkista liikennettä. Maksu voi olla esimerkiksi lähimmän paikkakunnan tai alueen julkisen liikenteen taksa.

[Asiakasmaksuasetus 6 § \(Finlex\)](#)

Kuljetuspalvelujen asiakasmaksun omavastuun tarkoituksena on, että kuljetuspalvelujen käyttäjät olisivat taloudellisesti samassa tilanteessa kuin julkiseen liikenteen käyttäjät. Lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö eivät anna selvää vastausta, onko vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelumaksun omavastuuosuutena käytettävä yksittäisen lipun hintaa vai sarjalipun yksittäisen matkan hintaa tai esimerkiksi 30 vuorokauden sarjalipun hintaa.

Hyvinvointialue ei voi päättää, että omavastuuosuus on tietty prosenttiosuus matkan kokonaiskustannuksista.

Kuljetuspalvelujen maksujen kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon myös taksin tilaamisesta aiheutuvat kustannukset. Palvelun käyttämisestä aiheutuvat kustannukset eivät saa tosiasiasa ylittää asiakasmaksuasetuksessa säädettyä kohtuullisena pidettävää maksun enimmäismäärää.

Kuljetuspalveluihin liittyvät myös saattajapalvelut silloin, kun vammaisen tarvitsee matkallaan toisen henkilön apua. Jos hyvinvointialue on tehnyt päätöksen saattajapalvelusta osana kuljetuspalvelua, se ei voi periä saattajapalvelusta erillistä maksua. Kuljetuspalvelumatka on saattajalle maksuton.

Kustannusten korvaaminen vammaiselle henkilölle

Hyvinvointialue voi korvata asiakkaalle kuljetuspalveluista aiheutuneet kustannukset järjestämällä matkan esimerkiksi taksikorttia tai taksiseteleitä käyttäen. Hyvinvointialue voi korvata kustannukset myös jälkikäteen. Hyvinvointialueen on kuitenkin huolehdittava siitä, että vaikeavammaisen henkilö tosiasiallisesti voi käyttää hänelle myönnettyä kuljetuspalvelua.

Mikäli hyvinvointialue on asettanut euromääräisen ylärajan korvaukselle, ei tällainen kustannusten yläraja saa estää yksilöllistä tarveharkintaa. Lisäksi yksilöhuollon päätöksenteossa on huomioitava se, että vaikeavammaisen henkilö saa toteutettua vammaispalveluasetuksessa ilmenevät oikeutensa esimerkiksi tavanomaisiin virkistätymismatkoihin tai työ- ja opiskelumatkoihin.

Hyvinvointialueella ei ole velvollisuutta korvata oman auton käytöstä aiheutuneita kustannuksia vammaispalvelulain mukaisina kuljetuspalveluina.

Erityishuollon kuljetusten maksuttomuus

Erityishuollossa olevalle henkilölle on järjestettävä kuljetukset toimintayksiköiden välillä sekä muut erityishuollon kuljetukset.

Erityishuoltoa tai erityishuoltoa järjestävän hyvinvointialueen on huolehdittava erityishuollon saamiseksi välttämättömistä kuljetuksista tai niistä aiheutuvista kustannuksista. Nämä erityishuollon matkat ovat asiakkaalle maksuttomia. Niistä ei peritä omavastuuta.

[Kehitysvamma-asetus 3 § \(Finlex\)](#)

[Kehitysvammalaki 39 § \(Finlex\)](#)

[Asiakasmaksulaki 4 § \(Finlex\)](#)

Toimintayksiköillä tarkoitetaan niitä hyvinvointialueen yksiköitä, joissa henkilölle erityishuoltoa annetaan (esimerkiksi päivätoimintayksikkö ja asumisyksikkö). Jos kehitysvammainen henkilö asuu yksityisasunnossa, matkat kodin ja toimintayksikön välillä tulevat järjestettyä muina erityishuollon saamiseksi välttämättöminä kuljetuksina.

Varhaiskasvatukseen liittyvät kuljetukset

Lähtökohtaisesti vanhemmat kuljettavat lapsensa varhaiskasvatukseen omalla kustannuksellaan.

Jos lapselle järjestetään varhaiskasvatusta erityishuolto-ohjelman mukaisena kuntouttavana päivähoitona, hänen kuljetuksensa ovat lähtökohtaisesti maksuttomia.

Esiopetukseen liittyvät kuljetukset

Esiopetuksessa, kuten perusopetuksessakin, opetuksen järjestäjällä on velvollisuus järjestää oppilaan opetuksen järjestämiseksi välttämättömät kuljetukset matkan pituudesta riippumatta, jos oppilas vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee kuljetusta.

Maksuton kuljetus voidaan järjestää

- kotoa suoraan esiopetukseen tai
- päivähoidosta esiopetukseen sekä
- esiopetuksesta kotiin tai päivähoitoon.

[Perusopetuslaki 32 § \(Finlex\)](#)

Perusopetukseen liittyvät kuljetukset

Opetuksen järjestäjällä on velvollisuus järjestää oppilaan perusopetuksen järjestämiseksi välttämättömät kuljetukset matkan pituudesta riippumatta, jos oppilas vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee kuljetusta.

[Perusopetuslaki 32 § \(Finlex\)](#)

Perusopetuslain mukaan pitää huolehtia siitä, että oppilas, jolla on oikeus koulumatkaetuun, voi käyttää sitä myös iltapäivätoiminnassa.

[Perusopetuslaki 48 b § \(Finlex\)](#)

Erityishuoltona järjestetty kuljetus iltapäivätoiminnasta oppilaan kotiin on maksuton. Sama koskee oppilaan osallistumista aamutoimintaan ennen koulupäivän alkua.

Hengityshalvauspotilaiden kuljetusten maksuttomuus

Hengityshalvauspotilaille annettava hoitoon liittyvät kuljetukset ovat maksuttomia. Hoito järjestetään tällöin sairaalassa tai sairaalan kirjoista poistamatta kotihoidossa.

[Asiakasmaksulaki 5 § \(Finlex\)](#)

Kelan matkakorvaukset

Kelasta voi saada korvausta mm. julkiseen tai yksityiseen sairaanhoitoon tai kuntoutukseen liittyvistä matkoista, kun kustannukset yhteen suuntaan ylittävät omavastuun. [Matkakorvaukset \(Kela\)](#)

Lähteet

Räty, Tapio (2010) Vammaispalvelut. Vammaispalvelujen soveltamiskäytäntö. Kynnys ry.

[Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992 \(Finlex\)](#)

[Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977 \(Finlex\)](#)

[Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 380/1987 \(Finlex\)](#)

[Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992 \(Finlex\)](#)

[Työtapaturma- ja ammattitautilaki 459/2015 \(Finlex\)](#)

[Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977 \(Finlex\)](#)

[Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992 \(Finlex\)](#)

[Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 912/1992 \(Finlex\)](#)

Toimintakykykuntoutuksen ohje (1.1.2016 voimaan tulleen työtapaturma- ja ammattitautilain perusteella korvattava kuntoutus). VKK ry.

Toimintakykykuntoutuksen ohje (liikennevakuutus). VKK ry.

[Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000 \(Finlex\)](#)

[Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 759/1987 \(Finlex\)](#)

[Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 380/1987 \(Finlex\)](#)

[Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 \(Finlex\)](#)

[Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista \(912/1992\) \(Finlex\)](#)

Asiakasmaksuasetuksen esittelymuistio (2.10.1992).

[Laki kehitysvammaisten erityishuollosta \(519/1977\) \(Finlex\)](#)

[Asetus kehitysvammaisten erityishuollosta \(988/1977\) \(Finlex\)](#)

[Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista \(734/1992\) \(Finlex\)](#)

[Perusopetuslaki \(628/1998\) \(Finlex\)](#)

Räty, Tapio (2010) Vammaispalvelut. Vammaispalvelujen soveltamiskäytäntö. Kynnys ry.